

Marknadskontroll

SWEDAC har i uppdrag att samordna marknadskontrollen i Sverige och ansvara för sekretariatet i Marknadskontrollrådet. Inom ramen för Marknadskontrollrådet utbyts information och erfarenheter kring genomförda marknadskontrollaktiviteter.

Enskilda marknadskontrollmyndigheter, som bland andra Arbetsmiljöverket och Elsäkerhetsverket ansvarar för den praktiska genomförandet av tillsynsärenden inom sitt sakområde.

Med marknadskontroll menas att ansvarig myndighet kontrollerar att produkter som släpps ut på marknaden uppfyller gällande krav samt vidtar åtgärder om så inte är fallet.

Arbetsmiljöverkets ansvar för ”Marknadskontroll”

Enligt maskindirektivets artikel 4, punkt 1 skall medlemsländerna bedriva marknadskontroll ”för att säkerställa att endast sådana maskiner får släppas ut på marknaden och/eller tas i drift som ... inte äventyrar hälsa och säkerhet för personer samt i förekommande fall husdjur och egendom”.

Arbetsmiljöverket (AV) är ansvarig myndighet för marknadskontroll när det gäller bl.a. maskindirektivet. *OBSERVERA, att AV ännu inte har utfört någon marknadskontroll på vindkraftverk!*

Proaktiv marknadskontroll

Proaktiv marknadskontroll innebär att AV på eget initiativ väljer att genomföra marknadskontroll på en viss produkt eller en produkttyp, i hela landet eller inom ett visst geografiskt område, på en särskild plats eller i samband med ett evenemang.

Proaktiv marknadskontroll kan göras för en viss produkttyp eller ett visst produktslag utan att AV fått några direkta signaler om att kraven ej är uppfyllda, men normalt är dock att något slag av brist kan anas för produkttypen/produktslaget.

Reaktiv marknadskontroll

Reaktiv marknadskontroll innebär att Arbetsmiljöverket ingriper mot en produkt på basis av anmälda olyckor eller tillbud, tips från konkurrenter eller från allmänheten, genom informationssystem (t.ex. RAPEX eller ICSMS) eller på annat sätt.

Generellt kan sägas att reaktiv marknadskontroll alltid ska göras när AV får trovärdig information om att en produkt inte uppfyller de krav som ställs i föreskrift. Sådan marknadskontroll kan behöva utföras med kort varsel.

Arbetsmiljöverkets tillsynsinsatser

Det måste påpekas att Arbetsmiljöverket i sitt yttrande RET 2010/100291 (2010-03-11) uppger, att "För närvarande planeras ingen utpräglad marknadskontrollinsats inom området. Vi planerar däremot en nationell tillsynsinsats mot vindkraftverk som kommer att starta inom kort."

Med stöd av nu genomförda tillsynsprotokoll/inspektionsmeddelanden kan tyvärr konstateras, att inga maskinrelaterade hälso- och säkerhetsaspekter har beaktats vid de nu genomförda tillsynen. Tillsynen har i princip endast beaktat några frågor som berör arbetsgivarens systematiska arbetsmiljöarbete, i enlighet med föreskriften AFS 2001:1.

Arbetsmiljöverket har i samband med tillsynen inte i ett enda fall/ärende bemödat sig om att begära in tillverkarens tillverkningsdokumentationen ur hans "tekniska akt" (TCF, Technical Construction File), MD bilaga 5 och t.ex. genom stickprovskontroll granskat och kontrollerat genomförd riskhantering/riskanalyser och att de harmoniserade standarder som bl.a. avses i maskindirektiv (MD) 98/37/EC 6 § tredje stycket har tillämpats på korrekt sätt och att tillverkaren utfärdat ett intyg om dokumentationens korrekthet. Den tekniska dokumentationen som skall ingå i den "tekniska akten" skall syfta till att ge information om vindkraftverkets konstruktion, tillverkning och drift på dess fysiska uppställningsplats. Vid tillsynen har inte heller kontrollerats att nödvändiga skyddsåtgärder är korrekt utförda för sådana risker som inte kan konstrueras bort.

Bureå 2010-10-10
Claes-Erik Simonsbacka